

Thea Thophuria (Gruzie)

Oceňovaná spisovatelka a básnířka. Narodena roku 1977 v Sukhumi, vystudovala fakultu žurnalistiky Státní univerzity v Tbilisi. Pracuje jako novinářka v oblasti lidských práv a ochrany životního prostředí, v současnosti působí v tbiliském studiu Rádia Svobodná Evropa. Napsala sbírku prózy a poezie *Mátový mlat* (2007), básnickou sbírku *Ekocida* (2011) a řadu oceňovaných povídkových knih pro děti, včetně *Prázdniny Paradey* (2011), *Pohádky, u kterých neusnete* (2011) a *Dlouhý den na jiné planetě* (2014). Jejím nejnovějším dílem je povídková sbírka *Dva pokoje v Káhiře* (2016). Thophuria je považována za jednu z nejtalentovanějších a nejvýznamnějších autorek dětské literatury v Gruzii. Byla nominována na řadu prestižních literárních ocenění, z nichž mnohá také vyhrála, a v letech 2014 a 2015 reprezentovala Gruzii v rámci Ceny Astrid Lindgren.

ukázky přeložil Filip Drlík

Bonsaj

Bonsaj je umění přeměny velkého na malé, zmenšení lásky
na přátelství:
nejdřív utni ruce,
aby tě nelaskaly,
pak ji přestaň zalévat,
aby na jaře nerozkvetla.
Potom z ní vyroste zákrsek,
není pochyb,
jen to trvá roky.
Po nějaké době
budeš mít zahradu zakrslých stromů,
kde mnoho stromů zapomnělo
a stromek právě zapomíná
jaký byl baobab v Africe,
velký strom na kraji rozlehlé plochy.
Každou chvíli zapomíná další stromek.
A potom,
až do zahrady přijde srpen
a začneš mít takový hlad, že ti stačí jíst
dokonce vodu, když si uvědomíš,
že bonsaj je bez plodů, bez stínu,
vzpomeneš si,
na to, na co stromek zapomněl.

[Minulost kupodivu nebyla sladká]

Minulost kupodivu nebyla sladká,
ale přilepila se ti k dlani.
Brání ti hledět vpřed,
jako kdybys měla oči v zátylku a ne na tváři.
Žiješ
ve svém těle
jako v pronajatém domě.
Tvoje duše jím bloumá jako podnájemník
a vrací se tak pozdě,
že párkrát jdeš skoro spát bez ní.
Duše otevírá dveře naštvane.
Než ti vstoupí do těla,
otře si umazané boty o tvoje oblečení.
Navzdory tomu všemu máš své slabosti:
chceš se nechat poplácávat jako tlusté dítě,
kterému chybí brání do náruče

a které sedí vedle míče.
Co když je život jako míč—
když máš všeho plné zuby, můžeš ho vypustit,
když máš všeho plné zuby, můžeš ho dát stranou.
Teď je to jinak—
máš všeho plné zuby a nevíš,
co dělat.

[Tenhle blahobyť není můj]

Tenhle blahobyť není můj,
ale je mi povědomý.
Nemůžu si ho nechat ani zdůvodnit.
Jako kdyby mi někdo transplantoval něčí srdce. Jako kdyby to moje (do kterého jednoho dne natekla voda
a natrhla ho jako starou botu) někdo vyndal
a nahradil jiným, zdravějším.
Jako kdybych si navždy zapamatovala chvíli, kdy jsem neměla srdce,
to druhé ani to vlastní,
a spala jsem klidně.
[Kámen se nazývá kamenem]

Kámen se nazývá kamenem,
mrož mrožem.
Kdo by býval pojmenoval střípek
třísku, kdyby neměla ve zvyku zůstat pod kůží a působit
tolik bolesti.
A jak se tomu říká,
když se nemůžeš najít
v básni, filmu nebo knize,
když se ti nezdá všechno a nic o tobě a ostatních skutečné,
jako kdybys byla výplodem mysli šílence.
Dnes fénix,
Frankensteinovo monstrum
je skutečnější než já.

[Láska je občas jako lednička chudého člověka]

Láska je občas jako lednička chudého člověka.
Ráno ji otevřeš a nic v ní není,
otevřeš ji v poledne a zase v ní není nic,
nic v ní nenajdeš ani večer,
ale pořád ji otevíráš a hledíš dovnitř,
nadáváš jí za mrhání světlem na tak prázdný prostor.
Lednička nemůže za to, že máš hlad, nikdo nemůže za to,
že ses zamilovala.

Čínské přísloví

Měl bys sedět u okna a trpělivě čekat, až řeka odplaví tělo tvého nepřítele.
— Čínské přísloví

První tělo jsem nepoznala, jeho tvář poničená od ryb,
oblečení potrhane na kousky.
Nepoznala jsem ani druhé, ačkoli jsem jeho tvář viděla.
Dobře si pamatuju i to třetí, neměla jsem ho za nepřítele.
Čtvrté se vyplavilo na břeh a musela jsem ho pohřbít.
Další se zachytilo o kameny.

Než jsem ho odtlačila nazpět do proudu,
podívala jsem se na jeho tvář. Mnohým udělá radost,
až ho tady uvidí.
Další – jsem viděla z dálky a přišla mu do řeky naproti.
Objala a pohřbila jsem ho
a pak mi už bylo jedno,
koho dalšího řeka přinese.
Na jaře při povodni
jsem se položila do vln
a nechala se unášet proudem.
Viděla jsem, jak na mě čekají na hrázi, mostu, oknech.
Vyplavila jsem se na rozlehlém břehu pokrytém mrtvými.
Slunce bylo horké,
oceán klidný,
pískem pokrytá těla byla všude a pamatuju si, že jsem si pomyslela:
takže tady jsi byl, Pane,
když jsem plakala a nadávala, byla zamilovaná nebo vyděšená, nebo
právě hledala TEBE,
když jsem stála ve vodě. Byl jsi tady, na tomhle břehu, a trpělivě jsi na nás čekal.

Ať se snažíš sebevíc, je nemožné
zachovat si stejnou velikost, kterou má zpravidla pevný objekt.
Nemohla bych nikdy prožít krátký zimní den, kdybych se věnovala jen svým oprávněným záležitostem.
Kdykoli se myšlenka napne jako staré tričko, odhalí tě tam, kde se nejvíc stydíš
a přitom skrývá to, co nikoho nezajímá.
Tenhle mrak na kondenzační stopě letadla je jako bílá kočka ležící na prádelní šňůře,
tahle řeka – tak líná, že voda občas teče proti proudu a tisíc
dalších nepříjemností,
si nezaslouží jediný úsměv,
jsou všechny ztraceny jako teplo z domu bez dveří, kde my všichni, kdo jsme dospělí,
kdo jsme přežili plané neštovice, spalničky a lásku,
stojíme v mrazivém počasí
a skáčeme nahoru a dolů na místě,
abychom přežili.

Tohle všechno je jen chození kolem horké kaše, nesmysly a kecy.
Když projdeš všechny obchody v celém městě, aby sis koupila jedny kalhoty,
večer se směješ,
říkáš si, že to mohl být tvůj poslední den na Zemi, a tys ho strávila takhle.
Jak mě miluješ, všemocný Bože,
a jak obtížně dokážu snášet tvou lásku.
Upřednostňuji před tebou svět oblečení a šlehačkových dortů. Kdybych měla dítě, vůbec bych se tebou netrápila.
Jak bych se na tebe mohla zlobit, na tebe, který ses mě pokoušel zbavit,
tebe, který ses upnul na své hadry a ždibce jídla,
tebe, který jsi mě předal Bohu, aby ses za mě nemusel jedinkrát modlit. Jsem taky jako ty.
Když zabíjeli Boha
Neplakala jsem na Golgotě,
ani nestála v davu křičícím „Ukřižujte ho!“
Byla jsem doma nebo na trhu nebo jsem se starala o své olivovníky.
Když zabíjeli Boha, vůbec nic jsem neslyšela.

Přišel úsvit, nejen tady,
denní světlo dorazilo nad obě vesnice.
Přeskládám kosti vlastního torza,
abych vytvořila další lidskou bytost,
ale jsem to samozřejmě já,
takhle poznám sama sebe —
je zamilovaná,
když napodobuje živé, děje se to vždycky.

Je jistě možné
být v tomhle životě zklamaná a přesto dál jít po své cestě.
Vlastně je to zcela přirozená věc.
Nikdo ti nevstoupí doprostřed cesty, aby zastavil procesí,
s výkřikem „Položte tu rakev a ty uvnitř, vstávej!
najděte si někoho jiného k oplakávání, tuhle potřebuji.“
Je možné, že pokud jsi skutečně schopná lásky,
stačí být člověkem jen z půlky, jako byl Kristus, nezrozený z matky a otce...
Když zemřeme, jako kdybychom dost dobře věděli, co se děje,
ale mrtví mají svá tvrdošíjná očekávání,
protože ta nejsložitější a nejžádoucnější věc, kterou kdy kdo vyřkl,
je Přesně:
„Vstaň, vezmi své lůžko a chod!“
a pokud tomu tak není, proč zem nezdolá kosti, proč se tedy zvedají tisícileté mrtvoly do hrdla země?!
Jeho žebra, každé naskládáné na druhém, neúnavně něco počítají.
Jeho žebra,
dvě stránky linkovaného zápisníku —
Bůh dešifruje, co na nich stojí.
Jeho žebra,
když je připustíš, obživnou a poví ti svůj vlastní příběh.
Bože, nejsi jediný, i my si představujeme sami sebe jiným způsobem. Oba jsme oklamáni.